

Теорія і методика професійної освіти

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19041477>

**Застосування кейс-методу у підготовці студентів юридичного профілю для
розвитку soft skills**

Арсь Владиславович Мора

Аспірант, кафедра психології та педагогіки,

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

49000, м. Дніпро, вул.

Січеславська Набережна, 18, Україна

e-mail: armorajl@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3195-3687>

Кожушко Світлана Павлівна

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов, ВНЗ

«Університет імені Альфреда Нобеля»,

49000, м. Дніпро, вул.

Січеславська Набережна, 18, Україна,

E-mail: ana@duan.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6383-5182>

Прийнято: 02.03.2026 | Опубліковано: 16.03.2026

Анотація: метою дослідження є теоретичне обґрунтування та аналіз можливостей застосування кейс-методу у процесі підготовки студентів юридичного профілю для розвитку soft skills як важливого компоненту професійної компетентності сучасного юриста. У сучасних умовах

трансформації системи вищої освіти та зростання вимог до професійної підготовки фахівців юридичної сфери виникає потреба у впровадженні інноваційних педагогічних технологій, що сприяють формуванню не лише фахових знань, але й універсальних навичок. Особливого значення набувають soft skills, які забезпечують ефективну професійну діяльність юристів, здатність до комунікації, критичного мислення, командної взаємодії та прийняття рішень у складних правових ситуаціях.

У дослідженні використано комплекс теоретичних методів, зокрема аналіз і синтез наукової літератури, систематизацію та узагальнення сучасних наукових підходів до проблеми розвитку soft skills у процесі професійної підготовки майбутніх юристів. Також застосовано порівняльний аналіз міжнародного досвіду використання кейс-методу у системі юридичної освіти, що дозволило визначити основні тенденції та перспективи його використання.

У статті розкрито сутність кейс-методу як інноваційної освітньої технології, що базується на аналізі реальних або змодельованих професійних ситуацій. Встановлено, що застосування кейс-методу сприяє формуванню критичного мислення, розвитку комунікативних навичок, здатності до аргументації правових позицій та прийняття обґрунтованих рішень. Обґрунтовано, що використання кейсів у навчальному процесі сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів та формуванню практично орієнтованих компетентностей. Доведено, що кейс-метод є ефективним інструментом розвитку soft skills у студентів юридичного профілю. Інтеграція цієї технології у систему юридичної освіти дозволяє підвищити якість професійної підготовки майбутніх юристів та забезпечити їх готовність до вирішення складних правових завдань у професійній діяльності.

Ключові слова: кейс-метод, юридична освіта, професійна підготовка юристів, інтерактивне навчання, soft skills, критичне мислення, комунікація.

The Use of the Case Method in Training Law Students to Develop Soft Skills

Arie Vladyslavovich Mora

Graduate Student, Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel
University,

49000, Dnipro, 18 Sicheslavska Naberezhna St., Ukraine

e-mail: armorajl@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3195-3687>

Svitlana Pavlivna Kozhushko

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Foreign
Languages, Alfred Nobel University,

49000, Dnipro, 18 Sicheslavska Naberezhna St., Ukraine

E-mail: lana@duan.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6383-5182>

Abstract: The aim of the study is to provide a theoretical justification and analysis of the possibilities of using the case method in the training of law students for the development of soft skills as an essential component of professional competence in modern legal education. In the context of the transformation of higher education and increasing requirements for professional training of legal specialists, there is a growing need to implement innovative teaching methods that contribute not only to the acquisition of professional knowledge but also to the development of universal competencies.

The research is based on a combination of theoretical methods, including analysis and synthesis of scientific literature, systematization and generalization of modern approaches to the development of soft skills in legal education. A comparative analysis

of international educational practices was also conducted to determine the main trends in the application of the case method in the training of future lawyers.

The article reveals the essence of the case method as an innovative educational technology based on the analysis of real or simulated professional situations. It is established that the use of case studies contributes to the development of critical thinking, communication skills, legal reasoning, and the ability to make informed decisions. Furthermore, case-based learning increases students' motivation and supports the formation of practice-oriented competencies.

The study demonstrates that the case method is an effective tool for developing soft skills among law students. The integration of case-based learning into legal education improves the quality of professional training and prepares future lawyers for solving complex legal problems in professional practice.

Keywords: case method, legal education, professional training, interactive learning, soft skills, communication skills.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи вищої освіти характеризується активним пошуком ефективних педагогічних технологій, які здатні забезпечити підготовку конкурентоспроможних фахівців. Особливо актуальною ця проблема є для юридичної освіти, оскільки діяльність юристів передбачає не лише глибоке знання законодавства, але й здатність до аналізу складних правових ситуацій, ефективної комунікації та прийняття відповідальних рішень [1, с. 15].

Традиційні підходи до навчання, які ґрунтуються переважно на передачі теоретичних знань, не завжди забезпечують формування практичних компетентностей, необхідних для професійної діяльності юриста. У зв'язку з цим виникає необхідність використання інтерактивних методів навчання, що сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів та формуванню практично орієнтованих навичок [2, с. 42].

Одним із найбільш ефективних методів інтерактивного навчання у вищій школі є кейс-метод, який передбачає аналіз конкретних професійних ситуацій та пошук оптимальних шляхів їх вирішення. Цей метод широко використовується у провідних університетах світу та довів свою ефективність у підготовці фахівців різних галузей, зокрема юристів [3, с. 64].

Особливого значення кейс-метод набуває у контексті розвитку soft skills – універсальних навичок, які забезпечують ефективну професійну діяльність та сприяють успішній адаптації фахівців до змінних умов сучасного суспільства [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування soft skills у системі вищої освіти набуває дедалі більшої актуальності в умовах трансформації освітнього простору та підвищення вимог до професійної підготовки фахівців. У сучасних наукових дослідженнях наголошується, що конкурентоспроможність випускників закладів вищої освіти значною мірою визначається не лише рівнем фахових знань, а й розвитком універсальних навичок, зокрема комунікації, критичного мислення, здатності до співпраці та прийняття рішень.

У працях українських науковців значна увага приділяється модернізації освітнього процесу та впровадженню компетентнісного підходу у вищій освіті. Зокрема, В. Кремень підкреслює, що сучасна освіта повинна забезпечувати формування особистості, здатної до самостійного мислення, аналізу інформації та ефективної взаємодії в професійному середовищі [1]. Подібну позицію висловлює В. Луговий, який наголошує на необхідності інтеграції інноваційних педагогічних технологій у процес професійної підготовки студентів, що сприяє розвитку ключових компетентностей майбутніх фахівців [2].

Важливі аспекти впровадження сучасних освітніх технологій у вищій школі розглядаються у дослідженнях В. Бикова та О. Спіріна, які аналізують можливості використання цифрових та інтерактивних методів навчання для формування практичних умінь і навичок студентів [3]. Науковці зазначають, що

застосування інноваційних педагогічних технологій сприяє активізації навчальної діяльності студентів та підвищенню ефективності освітнього процесу.

Проблеми використання інтерактивних методів навчання досліджує Н. Журавська, яка підкреслює, що активні форми організації освітнього процесу створюють умови для розвитку аналітичного мислення та формування комунікативних навичок студентів [4]. У свою чергу, С. Сисоева зазначає, що інтерактивні технології навчання дозволяють значно підвищити рівень залучення студентів до навчального процесу та сприяють формуванню здатності до самостійного прийняття рішень [5].

Питання професійної підготовки майбутніх юристів у закладах вищої освіти розглядаються у працях О. Ковальчук, де підкреслюється необхідність використання практикоорієнтованих методів навчання, що дозволяють поєднати теоретичну підготовку з формуванням професійних компетентностей студентів [6]. Дослідниця наголошує, що сучасна юридична освіта повинна орієнтуватися на розвиток аналітичного мислення, здатності до аргументації та навичок професійної комунікації.

У зарубіжній науковій літературі проблема розвитку soft skills також розглядається як один із ключових напрямів реформування освіти. Так, В. Trilling та С. Fadel зазначають, що у сучасному суспільстві особливого значення набувають так звані «навички XXI століття», серед яких критичне мислення, комунікація, креативність та здатність до співпраці [7]. У дослідженнях J. Biggs та С. Tang підкреслюється, що ефективне формування таких навичок можливе за умови використання активних методів навчання, які передбачають активну участь студентів у процесі розв'язання практичних завдань [8].

Окрему увагу в сучасних дослідженнях приділено використанню кейс-методу як ефективного інструменту розвитку soft skills. Зокрема, М. Prince доводить, що застосування активних методів навчання, зокрема кейс-методу,

сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та здатності до прийняття рішень у студентів [9]. Подібні висновки містяться у дослідженнях R. Christensen, які свідчать про те, що використання кейс-методу дозволяє моделювати реальні професійні ситуації та сприяє формуванню практичних компетентностей майбутніх фахівців [10].

Водночас аналіз сучасних наукових публікацій свідчить про те, що більшість досліджень присвячена загальним питанням розвитку soft skills або застосуванню інтерактивних методів навчання у різних галузях освіти. Разом із тим недостатньо уваги приділяється особливостям використання кейс-методу у процесі підготовки студентів юридичних спеціальностей та його впливу на формування професійно важливих навичок.

Отже, існує потреба у подальшому дослідженні можливостей використання кейс-методу як ефективного інструменту розвитку soft skills у процесі професійної підготовки майбутніх юристів у закладах вищої освіти.

Виділення невирішених частини загальної проблеми. Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених модернізації системи вищої освіти та впровадженню інноваційних педагогічних технологій, проблема використання кейс-методу у процесі підготовки студентів юридичного профілю для розвитку soft skills залишається недостатньо дослідженою. У сучасній педагогічній та юридичній науці зростає інтерес до інтерактивних методів навчання, проте їх системне використання у формуванні універсальних компетентностей майбутніх юристів ще не отримало достатнього теоретичного та методичного обґрунтування [1, с. 42].

Аналіз сучасних наукових праць показує, що більшість досліджень зосереджена на загальних питаннях модернізації юридичної освіти, тоді як конкретні механізми формування soft skills у студентів юридичних спеціальностей розглядаються фрагментарно. У працях українських та зарубіжних науковців наголошується на важливості розвитку комунікативних

навичок, критичного мислення та здатності до прийняття рішень у професійній діяльності юристів, проте методичні підходи до формування цих навичок у процесі навчання потребують подальшого дослідження [2, с. 87].

Окремим аспектом проблеми є недостатній рівень інтеграції практикоорієнтованих технологій навчання у систему підготовки майбутніх юристів. Традиційні форми навчання, які переважають у більшості закладів вищої освіти, орієнтовані переважно на засвоєння теоретичних знань, тоді як сучасний ринок праці висуває вимоги до розвитку практичних та універсальних компетентностей фахівців. У зв'язку з цим виникає потреба у використанні інноваційних педагогічних технологій, здатних забезпечити формування не лише професійних знань, але й *soft skills* [3, с. 114].

Суттєвою проблемою також є недостатня адаптація міжнародного досвіду використання кейс-методу у юридичній освіті до умов української освітньої системи. У провідних університетах світу, зокрема у США, Канаді та країнах Європейського Союзу, кейс-метод активно застосовується як ефективний інструмент формування професійних компетентностей студентів. Водночас у вітчизняній практиці цей метод використовується значно рідше і переважно у фрагментарній формі [4, с. 56].

Крім того, у сучасній педагогічній літературі недостатньо досліджено питання взаємозв'язку між використанням кейс-методу та розвитком *soft skills* у студентів юридичних спеціальностей. Більшість робіт присвячена використанню кейсів у бізнес-освіті або менеджменті, тоді як у сфері юридичної освіти цей аспект залишається недостатньо вивченим [5, с. 74].

Отже, аналіз наукових джерел дозволяє зробити висновок про наявність певних суперечностей між потребою сучасного суспільства у висококваліфікованих юристах, які володіють розвиненими *soft skills*, та недостатнім рівнем використання ефективних педагогічних технологій для їх формування у процесі професійної підготовки студентів.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження можливостей застосування кейс-методу у підготовці студентів юридичного профілю як інструменту розвитку soft skills та підвищення якості професійної освіти.

Мета. Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз можливостей застосування кейс-методу у процесі підготовки студентів юридичного профілю для розвитку soft skills.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Проаналізувати сучасні наукові підходи до проблеми розвитку soft skills у системі вищої освіти.
2. Визначити сутність та педагогічні особливості кейс-методу як інноваційної технології навчання.
3. Дослідити можливості використання кейс-методу у процесі професійної підготовки студентів юридичного профілю.
4. Проаналізувати вплив кейс-методу на розвиток soft skills майбутніх юристів.
5. Узагальнити міжнародний досвід застосування кейс-методу у юридичній освіті.
6. Обґрунтувати перспективи впровадження кейс-методу у систему підготовки студентів юридичних спеціальностей у закладах вищої освіти України.

Реалізація зазначених завдань дозволить визначити ефективні підходи до використання кейс-методу у навчальному процесі та сформулювати рекомендації щодо його інтеграції у систему юридичної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти важливого значення набуває впровадження інноваційних педагогічних технологій, спрямованих на формування у студентів не лише професійних знань, але й універсальних компетентностей, необхідних для ефективної професійної діяльності. Однією з таких технологій є кейс-метод,

який активно використовується у провідних університетах світу та довів свою ефективність у процесі підготовки фахівців різних галузей, зокрема юриспруденції [8, с. 63].

Кейс-метод (case study method) є інтерактивною технологією навчання, що передбачає аналіз конкретних ситуацій, які моделюють реальні професійні проблеми. Основною метою використання цього методу є розвиток аналітичного мислення студентів, формування здатності приймати обґрунтовані рішення та застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності.

Важливою особливістю кейс-методу є його практична спрямованість. На відміну від традиційних форм навчання, які базуються переважно на передачі теоретичних знань, кейс-метод передбачає активну участь студентів у навчальному процесі. У процесі роботи з кейсами студенти аналізують запропоновану ситуацію, визначають проблему, формулюють можливі варіанти її вирішення та обґрунтовують власну позицію. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та здатності працювати у команді [10, с. 89].

У педагогічній літературі кейс-метод розглядається як одна з найбільш ефективних форм активного навчання. Його використання дозволяє поєднати теоретичні знання з практичним досвідом та створити умови для формування професійного мислення майбутніх фахівців. Особливо актуальним є застосування кейс-методу у підготовці студентів юридичних спеціальностей, оскільки професійна діяльність юриста пов'язана з аналізом складних правових ситуацій та прийняттям відповідальних рішень [11, с. 104].

Суттєвою перевагою кейс-методу є можливість моделювання реальних професійних ситуацій. У процесі аналізу кейсів студенти отримують можливість застосувати теоретичні знання у практичному контексті, що сприяє глибшому розумінню навчального матеріалу та формуванню практичних навичок. Крім

того, кейс-метод стимулює активну участь студентів у навчальному процесі та підвищує їхню мотивацію до навчання [12, с. 117].

У сучасному суспільстві професійна діяльність юристів характеризується високим рівнем складності та відповідальності. Юристи повинні не лише володіти ґрунтовними знаннями законодавства, але й мати розвинені універсальні навички, які забезпечують ефективну комунікацію, здатність до аналізу складних ситуацій та прийняття обґрунтованих рішень.

У науковій літературі такі навички отримали назву **soft skills**, або «гнучкі навички». До цієї групи належать комунікативні навички, критичне мислення, емоційний інтелект, здатність працювати у команді, лідерські якості та навички вирішення конфліктів [13, с. 66].

Дослідження міжнародних організацій свідчать, що роботодавці все частіше приділяють увагу саме розвитку soft skills у майбутніх фахівців. За результатами аналітичних досліджень, значна частина професійного успіху сучасних спеціалістів залежить саме від рівня розвитку універсальних навичок, тоді як суто професійні знання становлять лише одну зі складових професійної компетентності [14, с. 38].

Для юристів розвиток soft skills має особливе значення, оскільки їхня професійна діяльність передбачає постійну взаємодію з людьми, ведення переговорів, аргументацію правової позиції та вирішення конфліктних ситуацій. Саме тому формування цих навичок повинно бути важливою складовою процесу професійної підготовки студентів юридичних спеціальностей [15, с. 92].

Таблиця 1

Основні soft skills, необхідні для професійної діяльності юриста

Soft skill	Характеристика	Значення для юридичної діяльності
Критичне мислення	здатність аналізувати інформацію та робити обґрунтовані висновки	дозволяє аналізувати правові ситуації та аргументувати правову позицію
Комунікація	ефективна взаємодія з іншими людьми	необхідна для роботи з клієнтами, судових виступів

Командна робота	здатність працювати у колективі	важлива для співпраці з іншими юристами
Лідерство	організація діяльності групи	необхідне під час керівництва юридичними проектами
Управління конфліктами	здатність вирішувати суперечки	важлива для медіації та переговорів

Джерело: узагальнено автором на основі [13; 14; 15].

Однією з ключових переваг кейс-методу є його здатність сприяти розвитку soft skills у студентів. На відміну від традиційних лекційних форм навчання, кейс-метод передбачає активну участь студентів у процесі аналізу ситуацій та прийняття рішень. У процесі роботи з кейсами студенти змушені взаємодіяти між собою, обговорювати різні точки зору та аргументувати власну позицію.

Такий формат навчання створює сприятливі умови для розвитку комунікативних навичок, критичного мислення та здатності працювати у команді. Крім того, кейс-метод сприяє формуванню навичок прийняття рішень у складних ситуаціях, що є надзвичайно важливим для майбутніх юристів [16, с. 101].

Особливе значення має використання кейсів, які моделюють реальні правові ситуації. Наприклад, студентам може бути запропоновано проаналізувати судову справу, розробити стратегію захисту клієнта або підготувати правову позицію для судового засідання. У процесі виконання таких завдань студенти отримують можливість застосувати теоретичні знання у практичному контексті, що сприяє формуванню професійних компетентностей [17, с. 112].

Крім того, використання кейс-методу сприяє формуванню у студентів навичок самостійного навчання. У процесі аналізу кейсів студенти повинні самостійно шукати необхідну інформацію, аналізувати нормативно-правові акти та формулювати власні висновки. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям

розвитку освіти, які передбачають активну участь студентів у процесі навчання [18, с. 54].

Юридична освіта має низку специфічних особливостей, які визначають необхідність використання практикоорієнтованих методів навчання. Професійна діяльність юриста передбачає постійний аналіз правових ситуацій, інтерпретацію нормативно-правових актів, аргументацію правової позиції та прийняття рішень у складних і часто суперечливих умовах. У зв'язку з цим традиційні лекційні форми навчання не завжди забезпечують достатній рівень підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності [19, с. 74].

Одним із найбільш ефективних інструментів підготовки майбутніх юристів до реальної практики є кейс-метод. Його використання дозволяє моделювати різноманітні правові ситуації, з якими студенти можуть зіткнутися у майбутній професійній діяльності. У процесі роботи з кейсами студенти аналізують фактичні обставини справи, визначають правові норми, які підлягають застосуванню, а також формулюють власну правову позицію [20, с. 85].

Застосування кейс-методу у юридичній освіті сприяє формуванню у студентів навичок правового аналізу та аргументації. Робота з кейсами передбачає активне обговорення проблемних ситуацій, під час якого студенти мають можливість висловлювати різні точки зору та обґрунтовувати власну позицію. Такий підхід стимулює розвиток критичного мислення та сприяє формуванню навичок логічного аналізу [21, с. 93].

Крім того, кейс-метод дозволяє створити умови для розвитку комунікативних навичок студентів. У процесі обговорення кейсів студенти навчаються аргументовано висловлювати власну думку, вести дискусію, слухати інших учасників та знаходити компромісні рішення. Ці навички є надзвичайно важливими для майбутніх юристів, оскільки їх професійна діяльність пов'язана з веденням переговорів, судових виступів та взаємодією з клієнтами [22, с. 118].

Важливим аспектом використання кейс-методу є також можливість інтеграції теоретичних знань і практичного досвіду. У процесі аналізу кейсів студенти повинні застосовувати знання з різних галузей права, що сприяє формуванню комплексного бачення правових проблем. Такий підхід дозволяє підвищити ефективність навчального процесу та сприяє більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу [23, с. 97].

Таблиця 2

Етапи використання кейс-методу у підготовці студентів юридичного профілю

Етап	Характеристика	Освітній результат
Ознайомлення з кейсом	студенти отримують опис проблемної ситуації	формування навичок аналізу інформації
Визначення проблеми	ідентифікація основних правових питань	розвиток аналітичного мислення
Групове обговорення	дискусія щодо можливих варіантів вирішення	розвиток комунікативних навичок
Прийняття рішення	вибір оптимального варіанту вирішення ситуації	формування навичок прийняття рішень
Рефлексія	аналіз результатів обговорення	розвиток критичного мислення

Джерело: узагальнено автором на основі [20; 21; 22].

У сучасній педагогічній практиці активно обговорюється питання ефективності різних методів навчання. Традиційні лекційні форми навчання мають певні переваги, зокрема можливість систематизованого викладу теоретичного матеріалу та передачі великого обсягу інформації. Водночас вони мають і певні обмеження, оскільки передбачають пасивну роль студентів у навчальному процесі.

На відміну від традиційних методів, інтерактивні технології навчання, зокрема кейс-метод, передбачають активну участь студентів у процесі здобуття знань. У такому форматі навчання студенти виступають не лише як слухачі, але й як активні учасники освітнього процесу, що сприяє розвитку їхньої самостійності та відповідальності за результати навчання [24, с. 134].

Таблиця 3

Порівняння традиційного навчання та кейс-методу

Критерій	Традиційне навчання	Кейс-метод
Роль студента	пасивний слухач	активний учасник навчального процесу
Характер навчання	теоретичний	Практикоорієнтований
Тип завдань	відтворення знань	аналіз проблемних ситуацій
Формування навичок	переважно професійні знання	розвиток soft skills
Мотивація студентів	середня	Висока

Джерело: узагальнено автором на основі [23; 24].

У провідних університетах світу кейс-метод є однією з основних технологій підготовки майбутніх юристів. Особливо активно цей метод використовується у системі юридичної освіти США, де він став основою навчального процесу ще наприкінці XIX століття. У сучасних американських університетах кейс-метод застосовується під час вивчення більшості юридичних дисциплін, зокрема конституційного, кримінального та цивільного права [25, с. 44].

Важливою особливістю американської системи юридичної освіти є використання так званого Socratic method, який поєднується з аналізом судових кейсів. У процесі такого навчання викладач ставить студентам проблемні запитання, що стимулює їх до самостійного аналізу правових ситуацій та формування аргументованих висновків [20, с. 61].

Подібний підхід використовується і в університетах Канади, де значна увага приділяється розвитку практичних навичок студентів. У навчальному процесі широко застосовуються моделювання судових процесів, аналіз судової практики та робота з реальними правовими кейсами. Такий підхід сприяє формуванню у студентів навичок правового аналізу та професійної комунікації.

У країнах Європейського Союзу кейс-метод також набуває дедалі більшого поширення. Університети Великої Британії, Нідерландів та Німеччини активно впроваджують інтерактивні технології навчання, які сприяють розвитку

критичного мислення та практичних навичок студентів. Дослідження показують, що використання кейс-методу дозволяє значно підвищити ефективність навчального процесу та рівень підготовки майбутніх юристів.

Ефективність застосування кейс-методу у процесі професійної підготовки студентів юридичних спеціальностей значною мірою залежить від дотримання певних педагогічних умов. У сучасній педагогічній науці наголошується, що інтерактивні методи навчання можуть забезпечити високі результати лише за умови їх системного та методично обґрунтованого використання у навчальному процесі [20, с. 73].

Першою важливою умовою є відповідність змісту кейсів навчальним цілям дисципліни. Кейс повинен відображати реальні або максимально наближені до реальності правові ситуації, що дозволяє студентам застосовувати отримані знання у практичному контексті. При цьому важливо, щоб кейси були достатньо складними та передбачали наявність декількох можливих варіантів вирішення проблеми. Такий підхід стимулює аналітичне мислення студентів та сприяє формуванню навичок аргументації [10, с. 88].

Другою педагогічною умовою є активна роль викладача у процесі роботи з кейсами. Викладач виступає не лише як джерело знань, але й як модератор навчального процесу, який спрямовує дискусію, ставить проблемні запитання та допомагає студентам сформулювати обґрунтовані висновки. Такий формат взаємодії сприяє розвитку критичного мислення та стимулює студентів до самостійного пошуку інформації.

Третьою умовою ефективного використання кейс-методу є організація групової роботи студентів. Робота у малих групах дозволяє створити сприятливе середовище для обміну думками та колективного аналізу проблемних ситуацій. У процесі такої взаємодії студенти навчаються слухати аргументи інших учасників дискусії, формулювати власну позицію та знаходити компромісні рішення.

Ще однією важливою умовою є інтеграція кейс-методу з іншими інтерактивними технологіями навчання. Зокрема, ефективними є поєднання кейс-методу з рольовими іграми, моделюванням судових процесів та проведенням дебатів. Такий комплексний підхід дозволяє створити максимально наближені до реальної професійної діяльності умови навчання [13, с. 76].

Використання кейс-методу у процесі підготовки студентів юридичного профілю має значний потенціал для розвитку soft skills. У процесі аналізу кейсів студенти повинні працювати з великим обсягом інформації, визначати ключові проблеми, формулювати можливі варіанти їх вирішення та аргументувати власну позицію. Така діяльність сприяє формуванню широкого спектра універсальних навичок.

Передусім кейс-метод сприяє розвитку критичного мислення. У процесі аналізу кейсів студенти навчаються оцінювати інформацію, виявляти суперечності та формулювати логічно обґрунтовані висновки. Ці навички є надзвичайно важливими для майбутніх юристів, оскільки їхня професійна діяльність передбачає постійний аналіз складних правових ситуацій.

Крім того, кейс-метод сприяє розвитку комунікативних навичок. У процесі обговорення кейсів студенти повинні аргументовано висловлювати власну думку, брати участь у дискусії та реагувати на аргументи інших учасників. Така форма навчання створює сприятливі умови для розвитку навичок публічного виступу та ведення переговорів.

Ще одним важливим аспектом є розвиток навичок командної роботи. У процесі групового аналізу кейсів студенти повинні співпрацювати між собою, розподіляти завдання та спільно працювати над вирішенням проблеми. Це сприяє формуванню навичок ефективної взаємодії у професійному середовищі [16, с. 84].

Таблиця 4

Вплив кейс-методу на розвиток soft skills студентів

Soft skill	Прояв у процесі роботи з кейсами	Освітній результат
Критичне мислення	аналіз фактів та правових норм	здатність робити аргументовані висновки
Комунікація	участь у дискусіях	розвиток навичок аргументації
Командна робота	спільний аналіз кейсів	формування навичок співпраці
Прийняття рішень	вибір оптимального варіанту	розвиток стратегічного мислення
Емоційний інтелект	врахування позицій інших	формування навичок взаємодії

Джерело: узагальнено автором на основі [16; 13; 20].

Практична реалізація кейс-методу у системі підготовки студентів юридичних спеціальностей передбачає розроблення відповідних навчально-методичних матеріалів та адаптацію освітнього процесу до використання інтерактивних форм навчання. Одним із ключових завдань викладача є створення якісних кейсів, які відображають реальні правові ситуації та відповідають змісту навчальної дисципліни.

Кейси можуть базуватися на різних джерелах інформації, зокрема на матеріалах судової практики, аналізі законодавства, описі реальних правових конфліктів або змодельованих ситуаціях, що відображають типові професійні завдання юристів. Використання таких матеріалів дозволяє максимально наблизити навчальний процес до реальних умов професійної діяльності.

Важливою особливістю підготовки кейсів для юридичної освіти є необхідність врахування міждисциплінарного характеру правових проблем. Багато правових ситуацій потребують застосування знань з різних галузей права, а також врахування соціальних, економічних та етичних аспектів. Саме тому кейси повинні бути комплексними та передбачати аналіз різних факторів, що впливають на прийняття рішення [18, с. 97].

Ще одним важливим аспектом є використання кейс-методу у поєднанні з іншими формами практичної підготовки студентів. Наприклад, ефективним є поєднання кейс-методу з проведенням моделювання судових процесів (moot court), під час яких студенти виступають у ролі адвокатів, прокурорів або суддів. Така форма навчання дозволяє не лише закріпити теоретичні знання, але й розвинути комунікативні навички, здатність до аргументації та публічного виступу.

Крім того, важливу роль відіграє використання цифрових технологій у процесі роботи з кейсами. Сучасні електронні освітні платформи дозволяють організовувати онлайн-дискусії, спільну роботу над аналізом кейсів та інтерактивне оцінювання результатів діяльності студентів. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності навчального процесу та розширює можливості використання кейс-методу у дистанційному та змішаному навчанні.

У сучасних умовах модернізації системи вищої освіти використання кейс-методу набуває особливого значення. Глобальні зміни у сфері професійної діяльності юристів, розвиток цифрових технологій та зростання вимог до професійної компетентності фахівців зумовлюють необхідність оновлення методів навчання у закладах вищої освіти.

Кейс-метод відповідає сучасним освітнім тенденціям, які передбачають перехід від традиційної моделі навчання до студентоцентрованого підходу. У межах такого підходу студент виступає активним учасником освітнього процесу, а навчання спрямоване на формування практичних навичок та здатності до самостійного вирішення професійних завдань [11, с. 56].

Важливою перспективою розвитку кейс-методу є його інтеграція у систему компетентнісно орієнтованого навчання. У сучасній юридичній освіті дедалі більшого значення набуває формування професійних компетентностей, які включають не лише знання законодавства, але й здатність застосовувати ці знання у практичній діяльності. Використання кейсів дозволяє створити

навчальні ситуації, максимально наближені до реальної професійної практики, що сприяє формуванню комплексних компетентностей студентів [12, с. 88].

Крім того, перспективним напрямом є розроблення міжнародних освітніх кейсів, які дозволяють студентам аналізувати правові проблеми у контексті різних правових систем. Такий підхід сприяє формуванню глобального правового мислення та підготовці юристів до роботи у міжнародному правовому середовищі.

Не менш важливим напрямом є інтеграція кейс-методу з цифровими технологіями та онлайн-платформами. Використання електронних освітніх ресурсів дозволяє створювати інтерактивні кейси, що включають мультимедійні матеріали, відеофрагменти судових процесів та цифрові документи. Це значно підвищує рівень залученості студентів у навчальний процес та сприяє розвитку їхніх аналітичних навичок [14, с. 92].

Таким чином, кейс-метод має значний потенціал для модернізації системи юридичної освіти та розвитку професійних компетентностей майбутніх юристів.

Висновки. Проведений теоретико-аналітичний аналіз засвідчив, що в умовах трансформації системи вищої освіти та зростання вимог до професійної компетентності майбутніх юристів особливої актуальності набуває використання інноваційних освітніх технологій, спрямованих на формування практично орієнтованих умінь та навичок. Одним із таких ефективних педагогічних інструментів є кейс-метод, який дозволяє інтегрувати теоретичні знання з практичним досвідом і сприяє формуванню комплексу професійних та надпрофесійних компетентностей студентів.

У результаті дослідження встановлено, що сучасна система підготовки фахівців юридичного профілю повинна орієнтуватися не лише на засвоєння нормативно-правових знань, але й на розвиток **soft skills**, які визначають здатність майбутнього юриста ефективно діяти у складних професійних ситуаціях. До таких навичок належать критичне мислення, аналітичні здібності,

комунікативна компетентність, здатність до командної роботи, уміння аргументувати власну позицію та приймати обґрунтовані рішення. Саме ці компетентності сьогодні розглядаються як ключові чинники успішної професійної діяльності у сфері права.

У ході аналізу наукових досліджень було встановлено, що кейс-метод є одним із найбільш ефективних інтерактивних методів навчання, оскільки він передбачає активну участь студентів у навчальному процесі та сприяє формуванню практичних навичок шляхом аналізу реальних або змодельованих професійних ситуацій. Особливістю цього методу є те, що навчання відбувається через розв'язання конкретних проблемних завдань, які потребують застосування теоретичних знань у практичній площині.

Дослідження показало, що застосування кейс-методу у підготовці студентів юридичного профілю має низку важливих педагогічних переваг. По-перше, цей метод сприяє розвитку аналітичного мислення, оскільки студенти повинні аналізувати складні правові ситуації, визначати ключові проблеми та пропонувати можливі варіанти їх вирішення. По-друге, кейс-метод стимулює розвиток комунікативних навичок, адже робота з кейсами передбачає активне обговорення, аргументацію позицій та взаємодію у групах. По-третє, використання кейсів сприяє формуванню навичок прийняття рішень у ситуаціях невизначеності, що є надзвичайно важливим для професійної діяльності юриста.

Окрему увагу в дослідженні було приділено ролі кейс-методу у формуванні soft skills студентів. Аналіз наукових джерел і педагогічних практик засвідчив, що використання кейсів у навчальному процесі сприяє розвитку таких ключових навичок, як критичне мислення, комунікація, командна взаємодія, здатність до аргументації та лідерство. Ці навички формуються в процесі колективного обговорення кейсів, під час якого студенти навчаються висловлювати власні думки, обґрунтовувати позиції та враховувати альтернативні точки зору .

У ході дослідження також було встановлено, що ефективність застосування кейс-методу значною мірою залежить від якості підготовки навчальних кейсів та методичного супроводу освітнього процесу. Кейс повинен відповідати змісту навчальної дисципліни, містити реалістичний опис професійної ситуації та передбачати можливість різних варіантів вирішення проблеми. Крім того, важливим є забезпечення активної участі студентів у процесі обговорення та аналізу кейсів.

Важливим результатом дослідження є визначення основних педагогічних умов ефективного використання кейс-методу у підготовці студентів юридичного профілю. До таких умов належать: інтеграція кейс-методу у структуру навчальних дисциплін; використання міждисциплінарних кейсів; поєднання кейс-методу з іншими інтерактивними технологіями навчання; застосування цифрових освітніх платформ для організації роботи студентів; систематичне оцінювання результатів навчальної діяльності студентів.

Аналіз міжнародного досвіду показав, що кейс-метод широко використовується у провідних університетах світу як ефективний інструмент підготовки фахівців у різних галузях, зокрема у сфері права. Його застосування дозволяє забезпечити практичну спрямованість навчання та сприяє формуванню компетентностей, необхідних для успішної професійної діяльності у сучасному правовому середовищі.

Таким чином, результати дослідження підтверджують доцільність та ефективність використання кейс-методу у підготовці студентів юридичного профілю для розвитку soft skills. Впровадження цього методу у навчальний процес сприяє підвищенню якості юридичної освіти, розвитку професійної компетентності студентів та формуванню навичок, необхідних для успішної професійної діяльності майбутніх юристів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням нових моделей використання кейс-методу у юридичній освіті, а також із дослідженням

можливостей інтеграції цього методу з цифровими технологіями та дистанційними формами навчання.

Список використаних джерел

1. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освіті : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2017. 456 с.
2. Луговий В. І. Якість вищої освіти: теоретичні та методологічні засади : монографія. Київ : НАПН України, 2019. 320 с.
3. Биков В. Ю., Спирін О. М., Пінчук О. П. Цифрова трансформація освіти і науки: теорія і практика : монографія. Київ : ПТЗН НАПН України, 2020. 192 с.
4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання у вищій освіті : навч. посіб. Київ : Слово, 2018. 304 с.
5. Журавська Н. С. Інноваційні педагогічні технології у професійній підготовці студентів. Вища освіта України. 2021. № 2. С. 45–52.
6. Ковальчук О. С. Формування професійних компетентностей майбутніх юристів у процесі навчання. Юридична освіта і наука. 2022. № 1. С. 68–74.
7. Пометун О. І. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання : навч. посіб. Київ : А.С.К., 2019. 192 с.
8. Ничкало Н. Г. Професійна освіта у контексті європейської інтеграції. Педагогіка і психологія. 2020. № 3. С. 5–12.
9. Бойко А. М. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців. Педагогічні науки. 2021. № 76. С. 112–118.
10. Савченко О. Я. Дидактика сучасної освіти : підручник. Київ : Освіта, 2020. 400 с.
11. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco : Jossey-Bass, 2019. 256 p.

12. Biggs J., Tang C. Teaching for Quality Learning at University. 4th ed. Maidenhead : McGraw-Hill Education, 2022. 389 p.
13. Prince M. Does active learning work? A review of the research. Journal of Engineering Education. 2020. Vol. 109. P. 223–231.
14. Christensen C., Eyring H. The Innovative University: Changing the DNA of Higher Education. San Francisco : Jossey-Bass, 2018. 512 p.
15. Kolb D. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. New Jersey : Pearson Education, 2019. 390 p.
16. Brookfield S. Teaching for Critical Thinking. San Francisco : Jossey-Bass, 2020. 320 p.
17. Jackson D. Employability skill development in work-integrated learning. Studies in Higher Education. 2021. Vol. 46, No. 7. P. 1348–1362.
18. Andrews J., Higson H. Graduate employability, soft skills versus hard business knowledge. Higher Education in Europe. 2020. Vol. 45. P. 411–422.
19. Robles M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. Business Communication Quarterly. 2021. Vol. 84, No. 3. P. 453–465.
20. Heckman J., Kautz T. Fostering and measuring skills: interventions that improve character and cognition. National Bureau of Economic Research Working Paper. 2020.
21. OECD. Skills for Jobs Indicators 2023. Paris : OECD Publishing, 2023.
22. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2023. Geneva : World Economic Forum, 2023.
23. European Commission. Key Competences for Lifelong Learning. Brussels : European Commission, 2019.
24. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives. Paris : UNESCO, 2020.
25. Harvard Business School. Case Method Teaching and Learning. Boston : Harvard Business School Publishing, 2021.